

OPROST I POMIRENJE U HRVATSKOJ

Prikaz rezultata istraživanja
iz 2019. godine

PRIKAZ TEMATSKIH CJELINA

MIŠLJENJA O DOMOVINSKOM RATU

STAVOVI PREMA ŽRTVAMA, VETERANIMA I INVALIDIMA

STAVOVI PREMA POVRATKU ISELJENIH SRBA I RATNIM ZLOČINIMA

ULOGA DRUŠTVENIH AKTERA U PROCESIMA OPROSTA I POMIRENJA

PROVEDBA ISTRAŽIVANJA

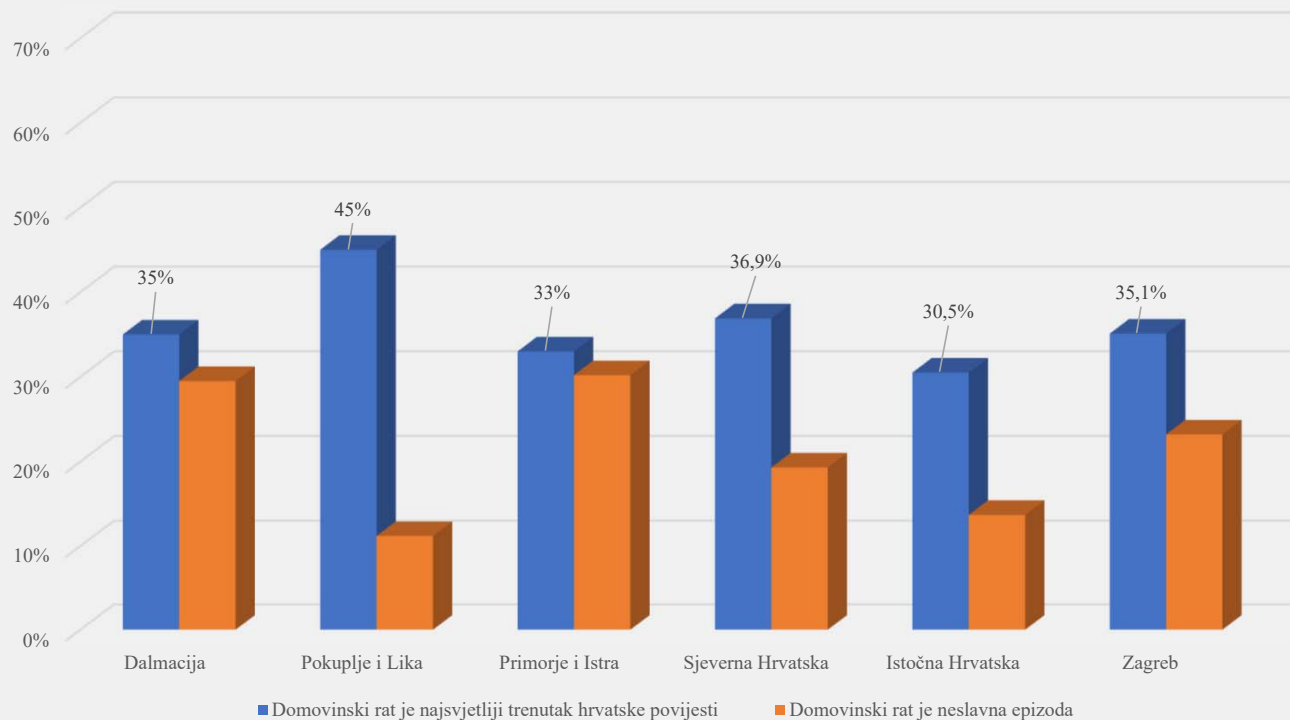
- Instrument je izmijenjena verzija anketnog upitnika iz 2000. godine koji se koristio u istraživanju u projektu „CROPAX (*Croatia patiens pacificat* – Hrvatska na patnji gradi mir)”.
- Anketno istraživanje provedeno je u razdoblju od 9. 12. do 22. 12. 2019. godine.
- Ukupno je anketirano 700 ispitanika, ali nakon kontrole odgovora izostavljeno je 7 upitnika tako da smo u konačnici realizirali uzorak veličine 693 ispitanika (nakon utežavanja odgovora visokoobrazovanih ispitanika na varijabli obrazovanje realizirano je 535 ispitanika).

STAVOVI PREMA DOMOVINSKOM RATU I PROBLEMIMA PROIZAŠLIM IZ RATA

MIŠLJENJA O DOMOVINSKOM RATU

2.1. MIŠLJENJA O DOMOVINSKOM RATU

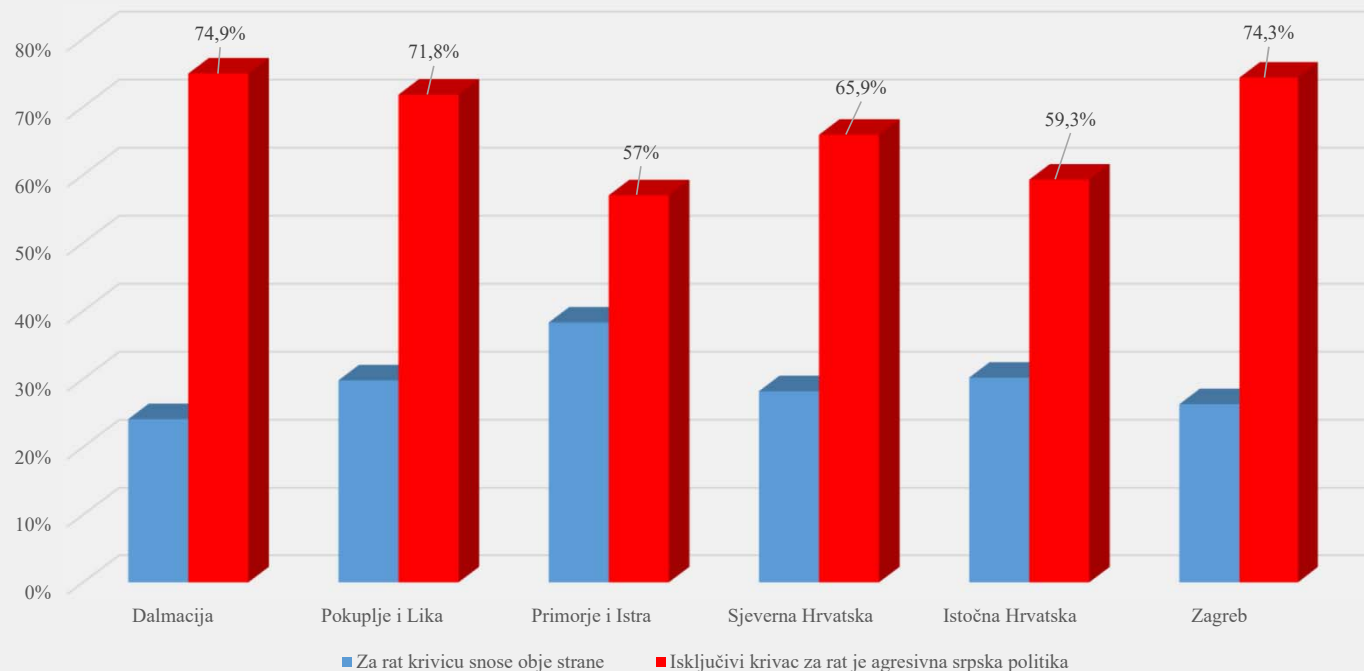
Tvrdnje o Domovinskom ratu

S tvrdnjom da je Domovinski rat neslavna epizoda slaže se 21,3% ispitanika, dok se s tvrdnjom da je Domovinski rat najsvjetliji trenutak povijesti slaže 35,6% ispitanika

2.2. MIŠLJENJA O DOMOVINSKOM RATU

Koga smatrate glavnim krivcem za rat?

S tvrdnjom da za rat krivicu snose obje strane slaže se 28,8% ispitanika, dok se s tvrdnjom da je isključivi krivac za rat agresivna srpska politika slaže 67,4% ispitanika

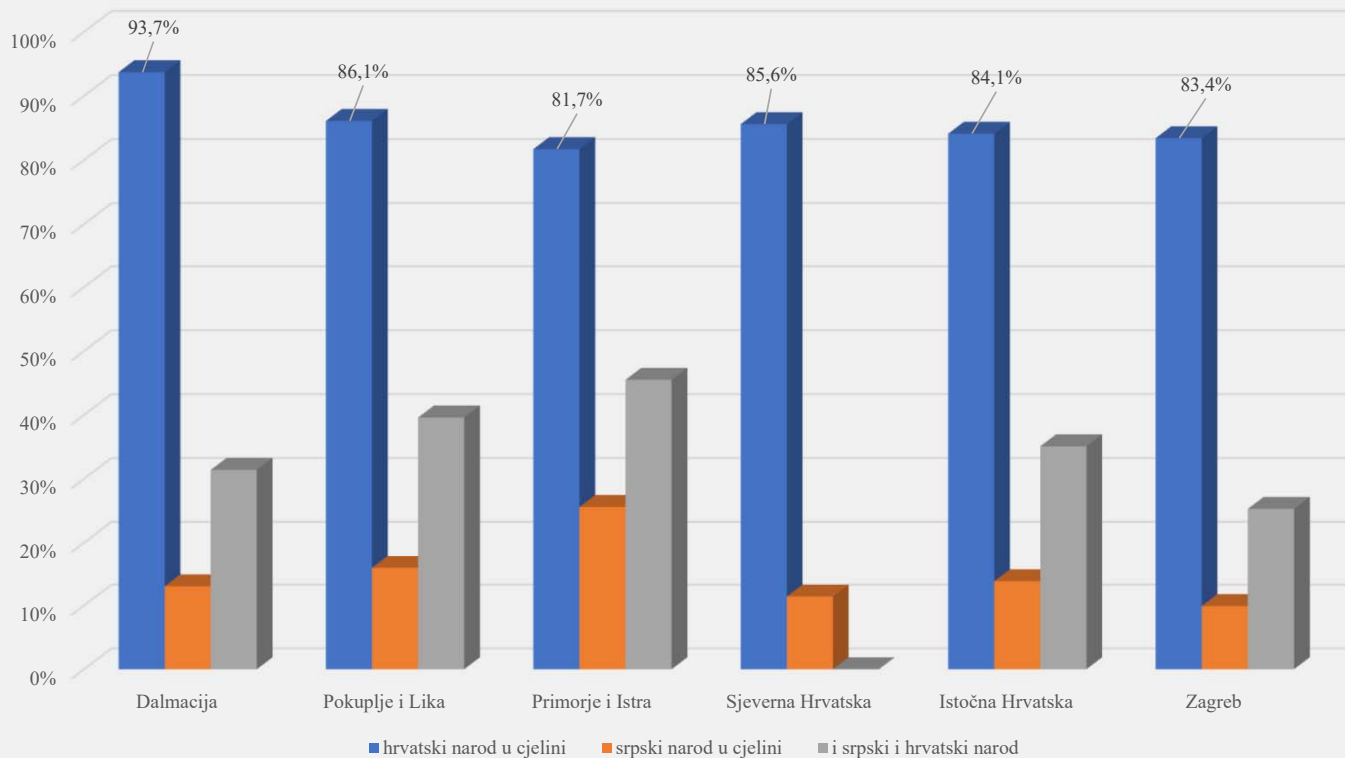
U odnosu na 2001. godinu to je značajno smanjenje (25%)

STAVOVI PREMA DOMOVINSKOM RATU I PROBLEMIMA PROIZAŠLIM IZ RATA

STAVOVI PREMA ŽRTVAMA, VETERANIMA I
INVALIDIMA DOMOVINSKOG RATA

3.1. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

Koga smatrate najvećom žrtvom?

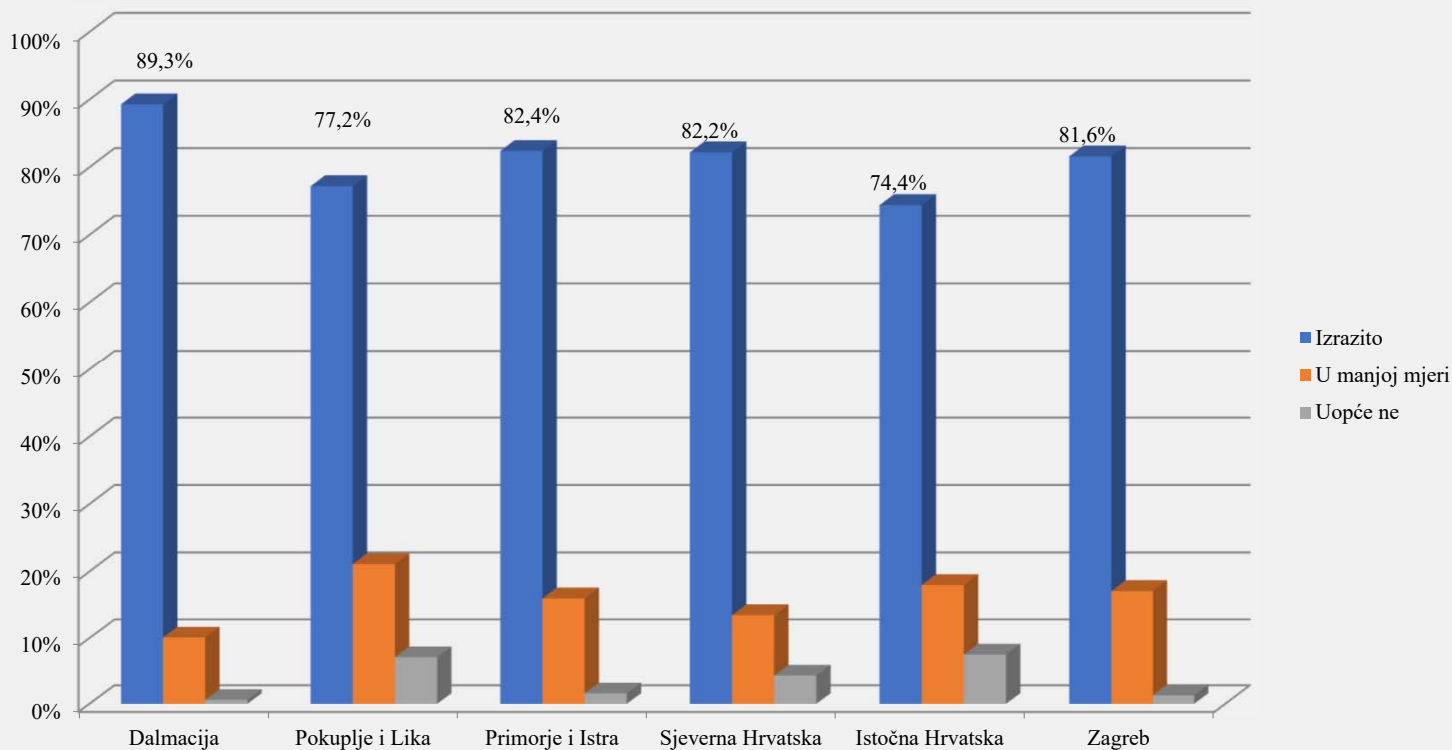
Da je hrvatski narod žrtva slaže se ukupno 86% ispitanika.

S tvrdnjom da je srpski narod žrtva slaže se 13,9% što je značajan pad (67%) u odnosu na 2001. godinu kada se s tom tvrdnjom složilo 42% ispitanika

3.2. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

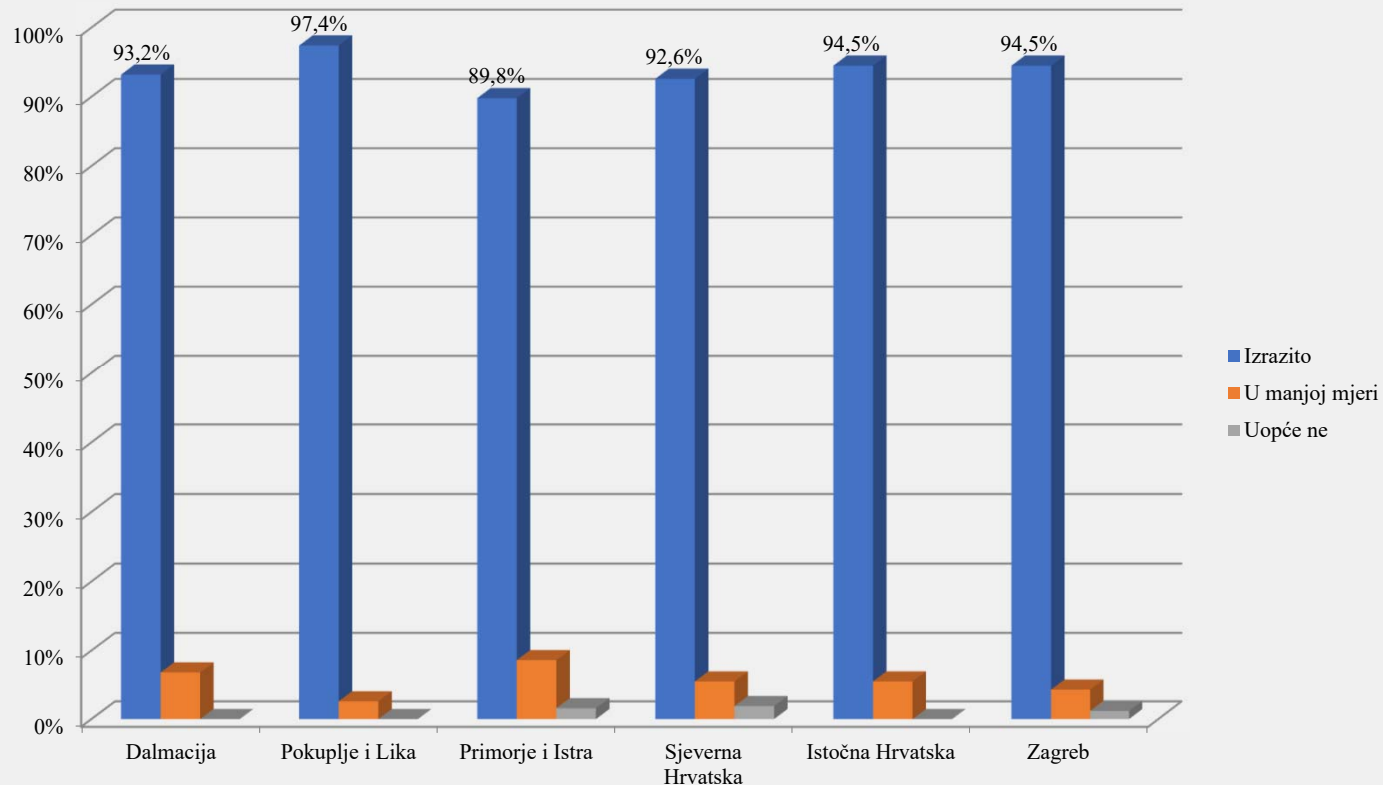
Tko je sve i u kojoj mjeri, prema vašem mišljenju, bio žrtva u Domovinskom ratu? Branitelji Domovinskog rata

Na razini cijelog uzorka 81,7% ispitanika složilo se s tvrdnjom kako su branitelji izrazito žrtve Domovinskog rata

3.3. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

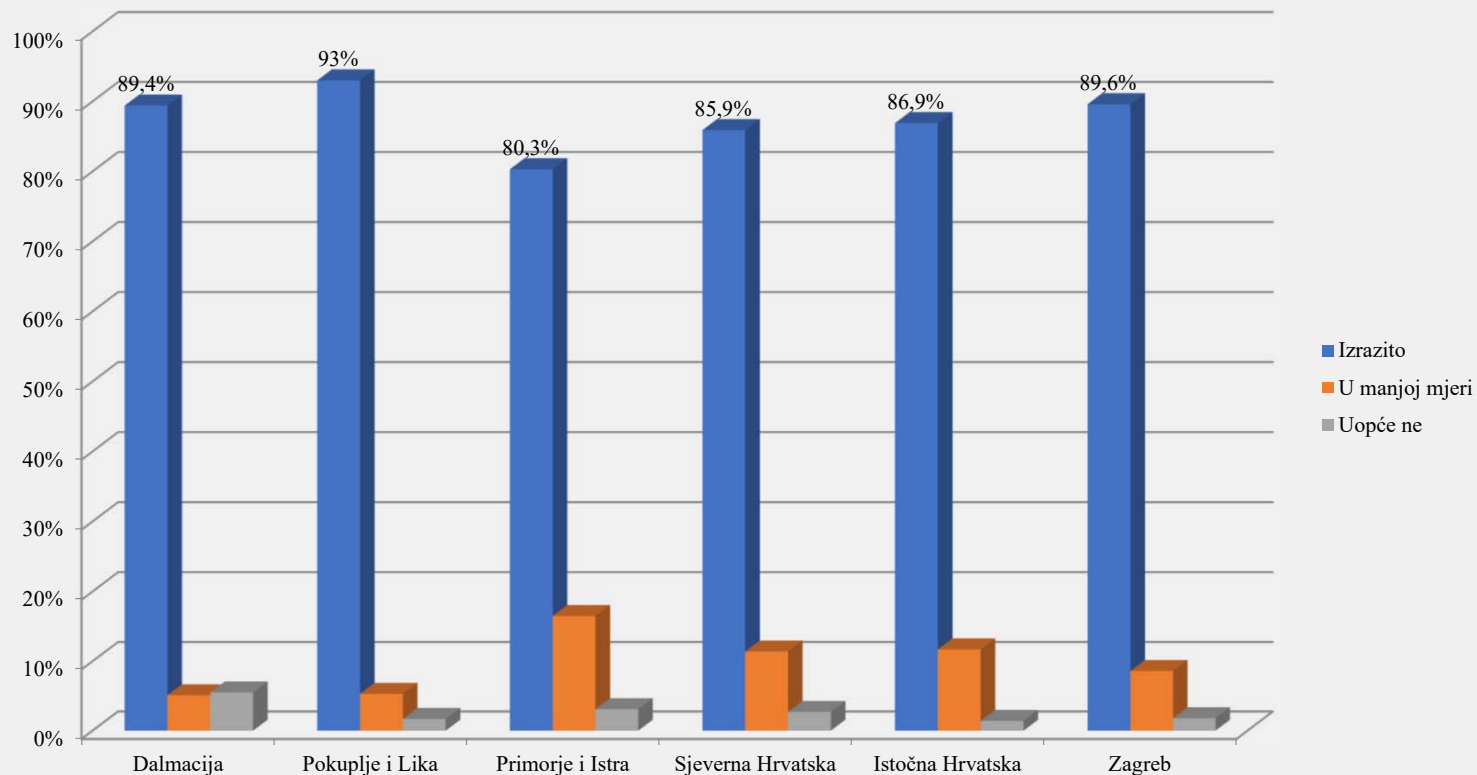
Tko je sve i u kojoj mjeri, prema vašem mišljenju, bio žrtva u Domovinskom ratu? Ranjeni i poginuli u ratu

Da su ranjeni i poginuli u ratu žrtve Domovinskog rata složilo se 93,4% ispitanika.

3.4. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

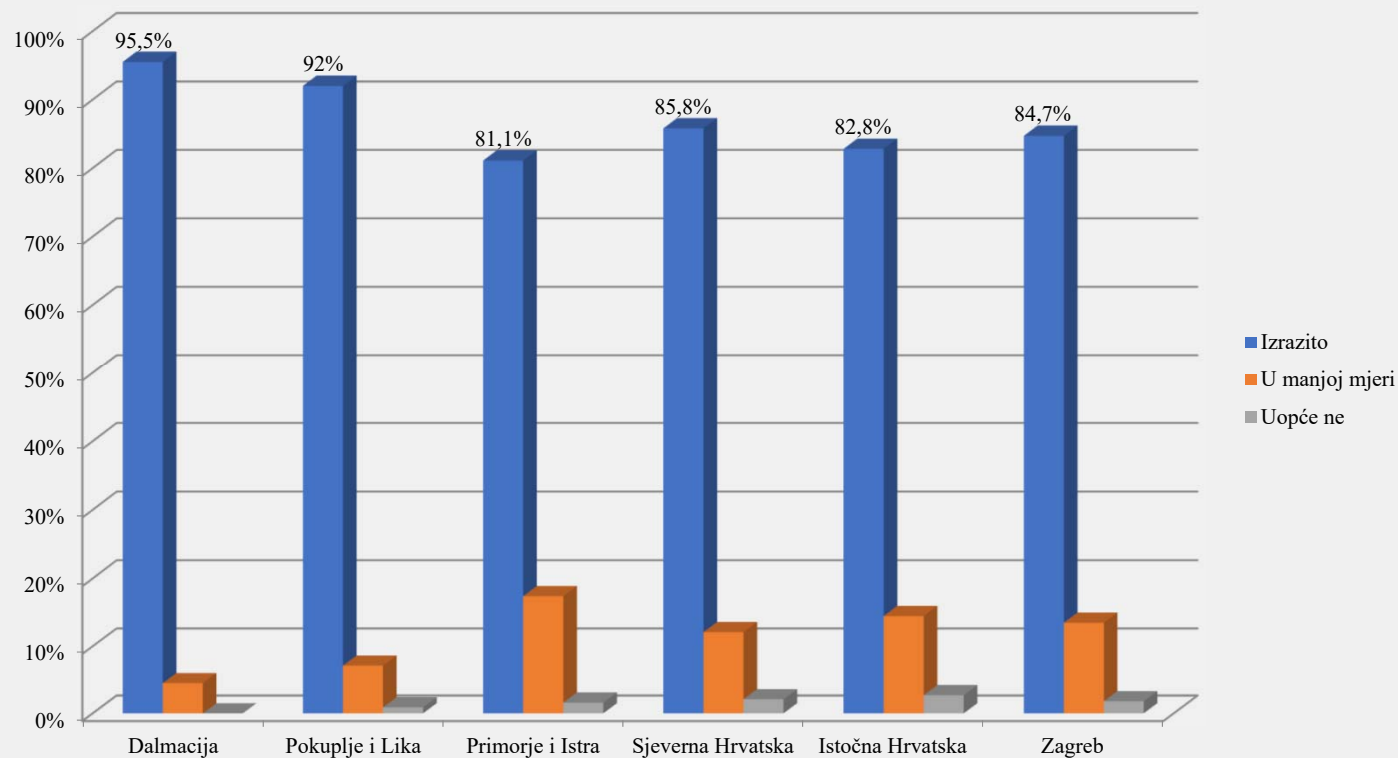
Tko je sve i u kojoj mjeri, prema vašem mišljenju, bio žrtva u Domovinskom ratu? Prognanici i izbjeglice

S tvrdnjom kako su prognani i izbjeglice žrtve Domovinskog rata složilo se 87,3% ispitanika na razini cijelog uzorka.

3.5. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

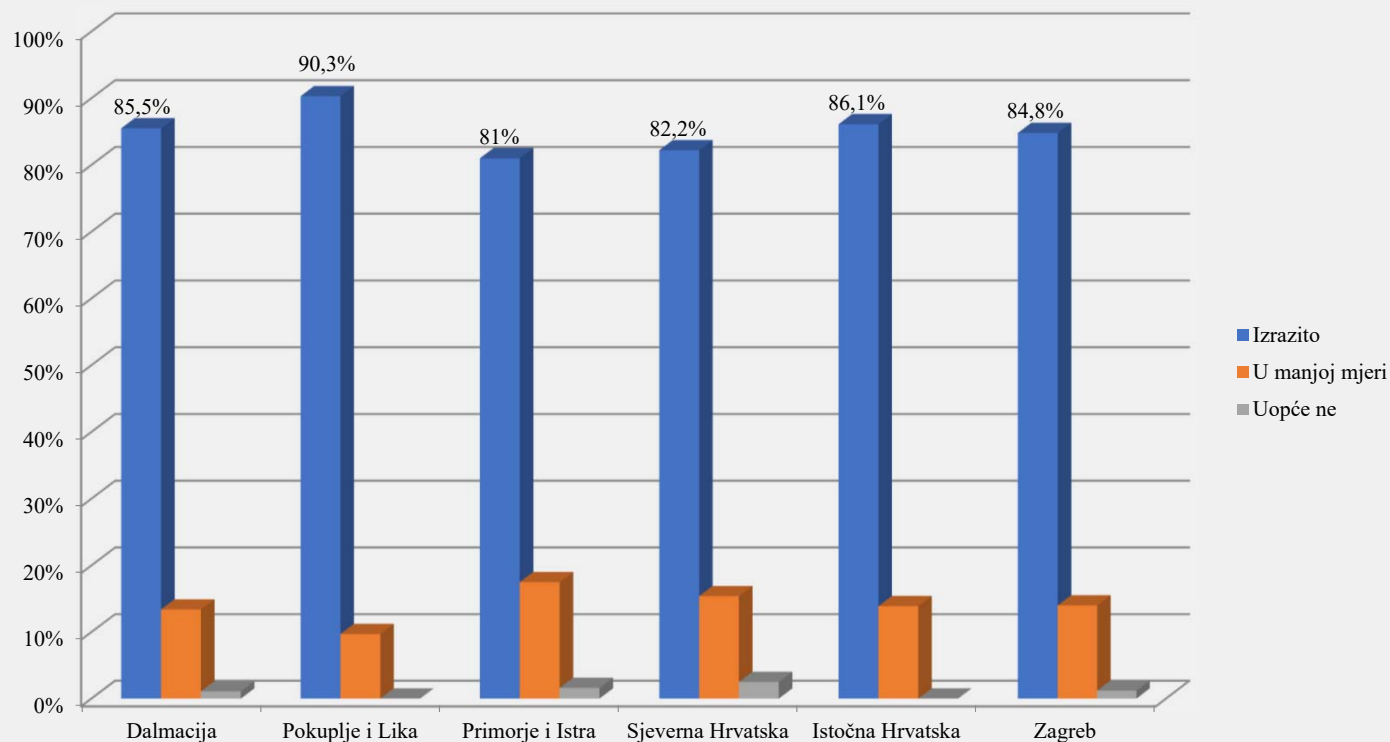
Tko je sve i u kojoj mjeri, prema vašem mišljenju, bio žrtva u Domovinskom ratu? Obitelji invalida i poginulih u ratu

86,9% ispitanika složilo se s tvrdnjom kako su obitelji invalida i poginulih u ratu žrtve Domovinskog rata.

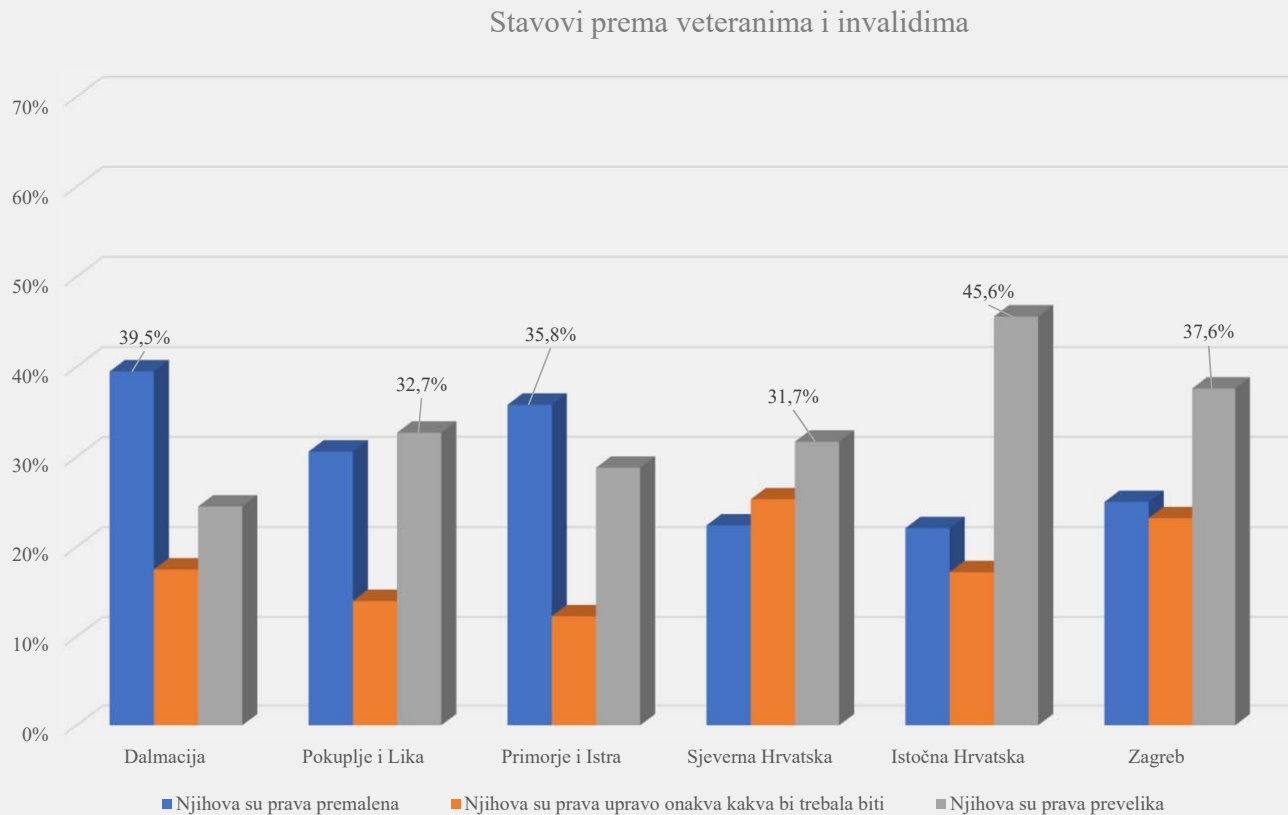
3.6. STAVOVI PREMA ŽRTVAMA

Tko je sve i u kojoj mjeri, prema vašem mišljenju, bio žrtva u Domovinskom ratu? Osobe koje su izgubile kuće i materijalna dobra

Da su osobe koje su izgubile kuće i materijalna dobra žrtve Domovinskog rata složilo se 84,4% ispitanika.

3.. STAVOVI PREMA VETERANIMA I INVALIDIMA

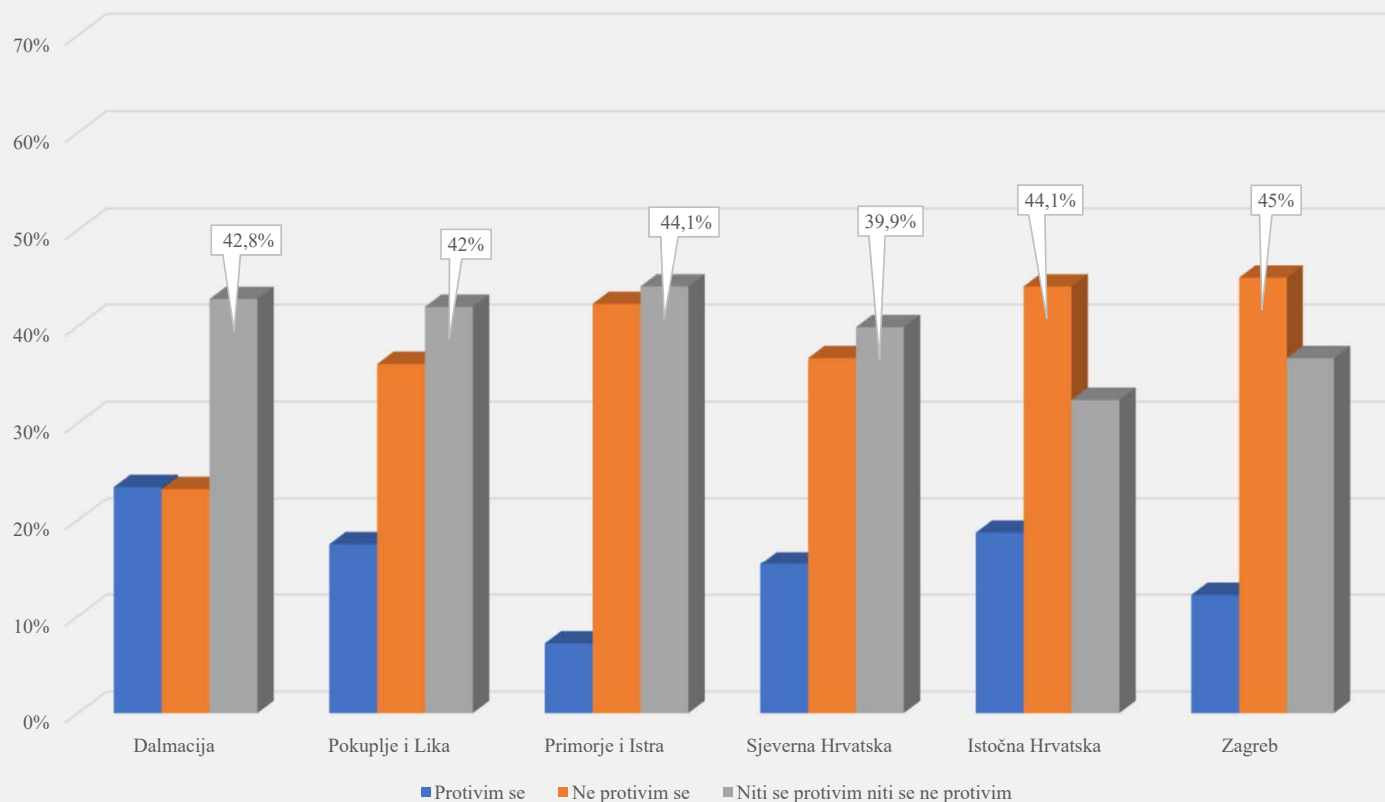
U usporedbi s rezultatima iz 2001. godine, da su prava veterana i invalida premalena slaže se 28,2% ispitanika što je pad u odnosu na 2001. godinu. S druge strane, da su njihova prava prevelika, slaže se 33,1% ispitanika.

STAVOVI PREMA MEĐUNACIONALNIM
ODNOSIMA I PROCESIMA OPROSTA I
POMIRENJA

STAVOVI PREMA POVRATKU ISELJENIH SRBA I
RATNOM ZLOČINU

4.1. STAVOVI PREMA POVRATKU ISELJENIH SRBA

Što mislite o povratku iseljenih Srba?

Približno 41,1% ispitanika podržava povratak iseljenih Srba što je blagi porast u odnosu na rezultate iz 2001. godine, a kao glavni razlog navode svačije pravo da se vrati u vlastiti dom

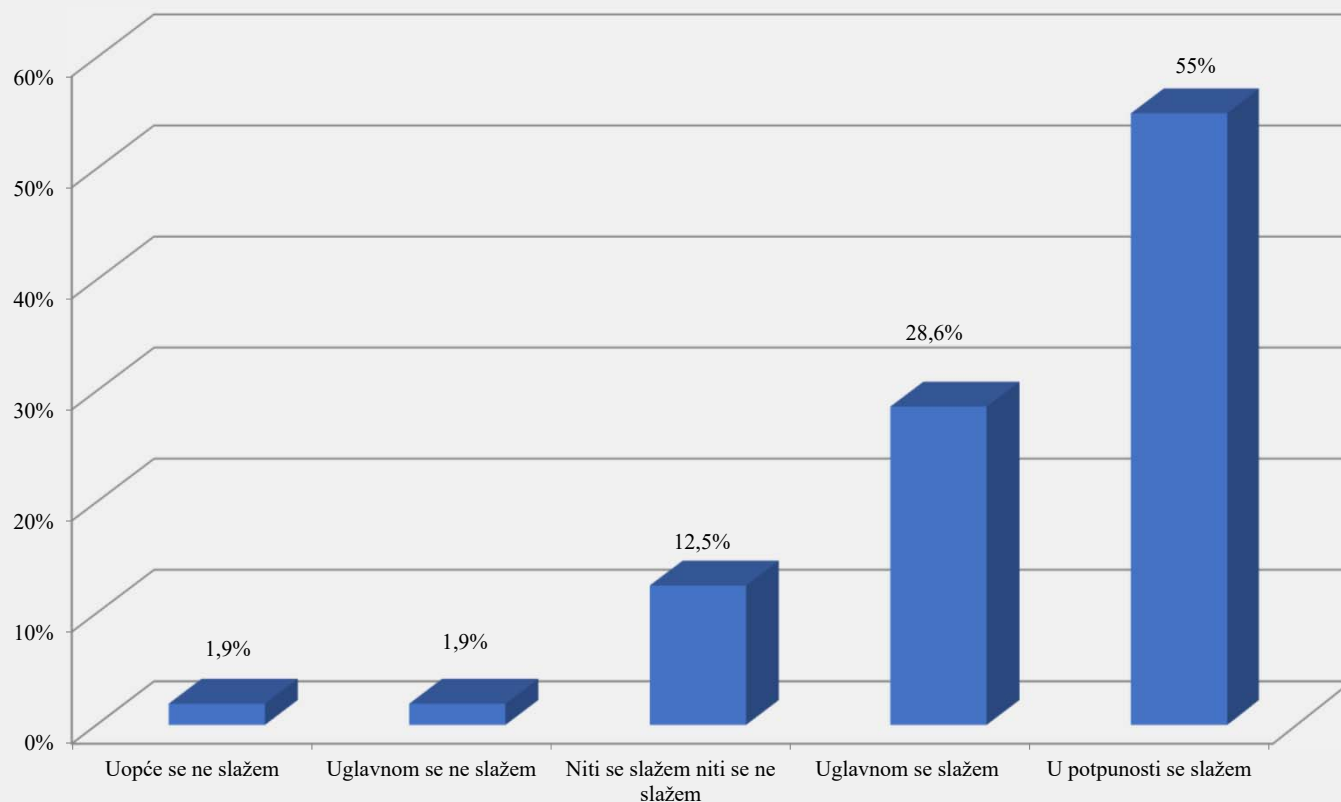
S druge strane porastao je broj ispitanika koji nije posve siguran protivi li se ili podržava povratak Srba u Hrvatsku (53,3%)

U slučaju protivljenja najčešće se navode razlozi poput „mogućih nemira (8,3%), „suživot Hrvata i Srba je nemoguć” (4,5%), „Srbi su glavni krivci u ratu” (4,1%).

4.2. STAVOVI PREMA POMIRENJU SRBA I HRVATA

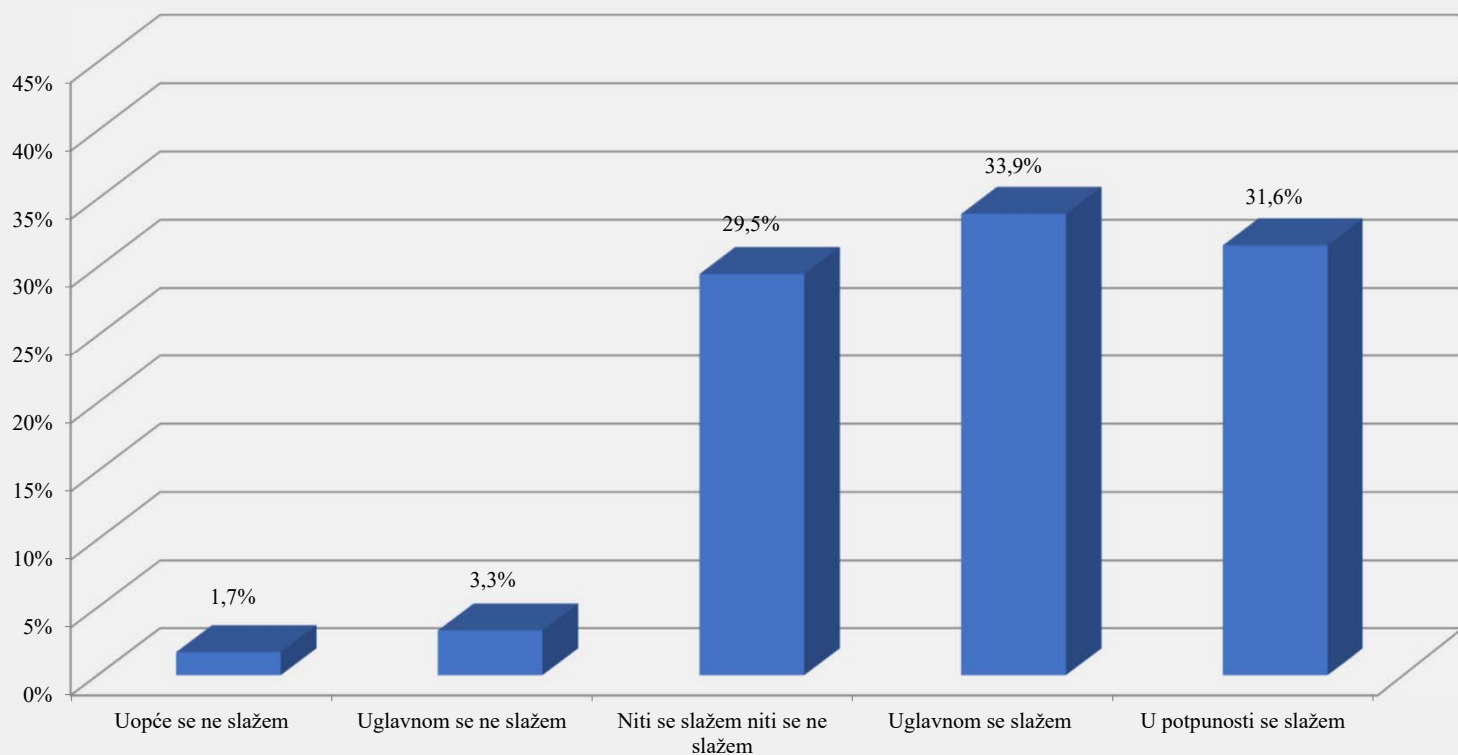
Ne krivim čitav Srpski narod, ali krivim pojedinca koji je počinio zločin

83,6% ispitanika uglavnom se ili u potpunosti složilo se s tvrdnjom kako ne krive čitav Srpski narod već pojedince koji su počinili zločine.

4.3. STAVOVI PREMA POMIRENJU SRBA I HRVATA

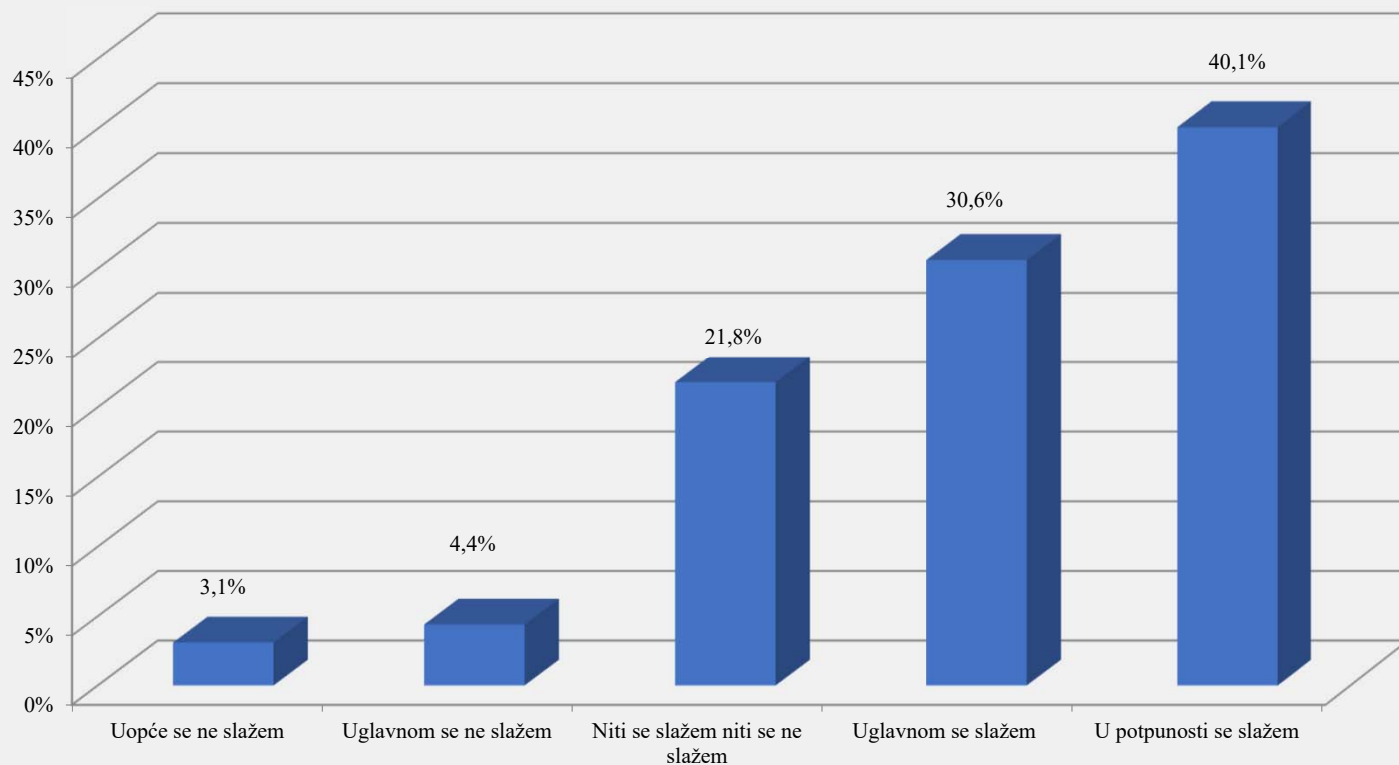
Trenutna srpska politika u Srbiji narušava proces pomirenja s Hrvatima

S tvrdnjom kako trenutna srpska politika narušava proces pomirenja s Hrvatima uglavnom ili u potpunosti se složilo 65,5% ispitanika.

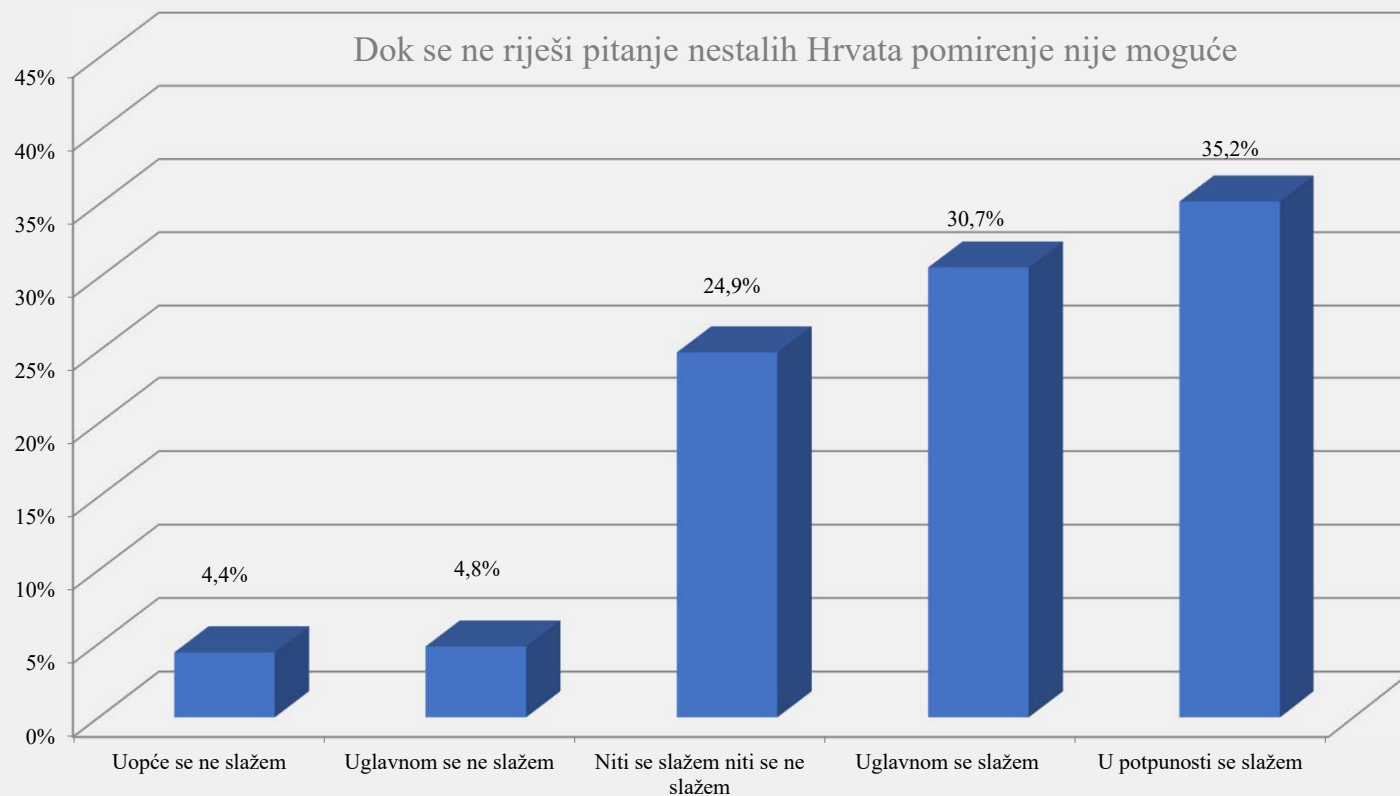
4.4. STAVOVI PREMA POMIRENJU SRBA I HRVATA

Dok Srbi ne pokažu žaljenje zbog Vukovara, proces pomirenja nije moguć

S tvrdnjom da dok Srbi ne pokažu žaljenje zbog Vukovara neće nastupiti proces pomirenja uglavnom ili u potpunosti se složilo 70,7% ispitanika.

4.5. STAVOVI PREMA POMIRENJU SRBA I HRVATA

S tvrdnjom „dok se ne riješi pitanje nestalih Hrvata pomirenje nije moguće” uglavnom se ili u potpunosti složilo 65,9% ispitanika.

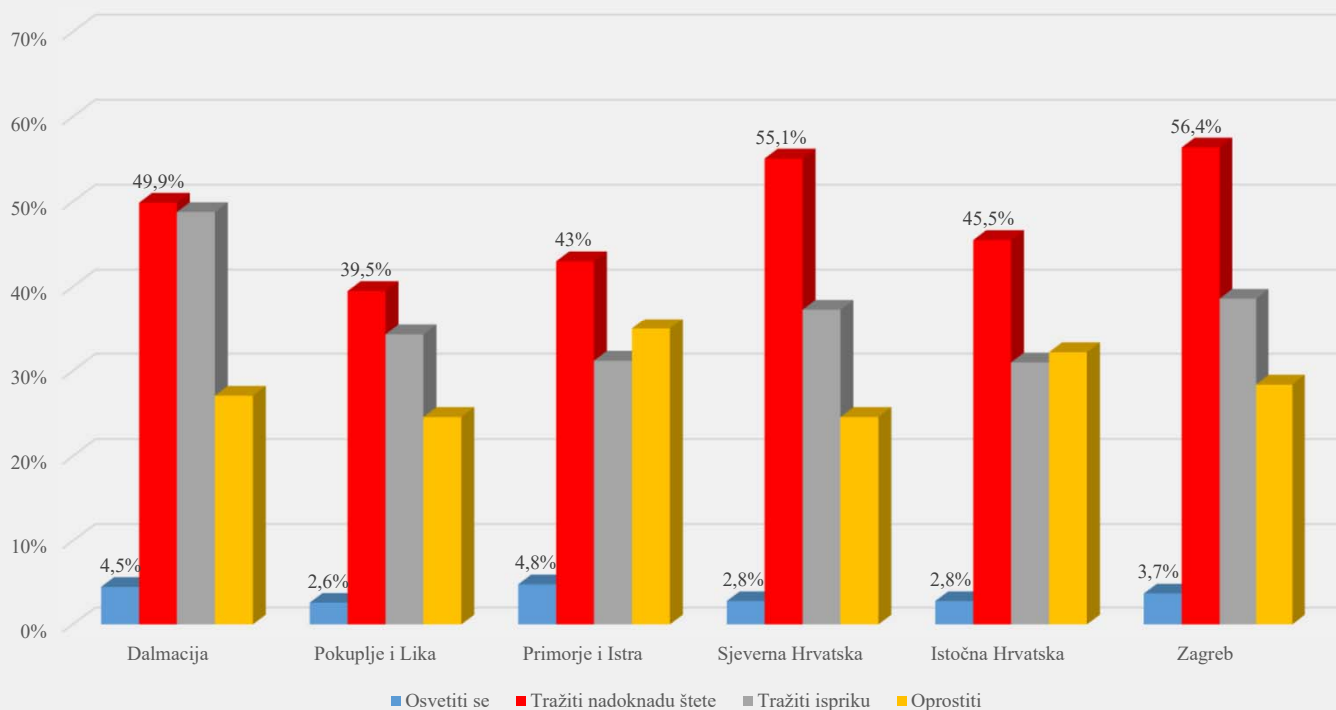
4.6. ODNOS ŽRTVE PREMA PROŽIVLJENIM DOGAĐAJIMA

Većina ispitanika smatra da žrtva u odnosu prema proživljenim događajima bi trebala oprostiti, ali ne i zaboraviti (69,5%) što je u skladu s podacima iz 2001. godine.

4.7. ODNOS ŽRTVE PREMA POČINITELJU

Odnos žrtve prema počinitelju

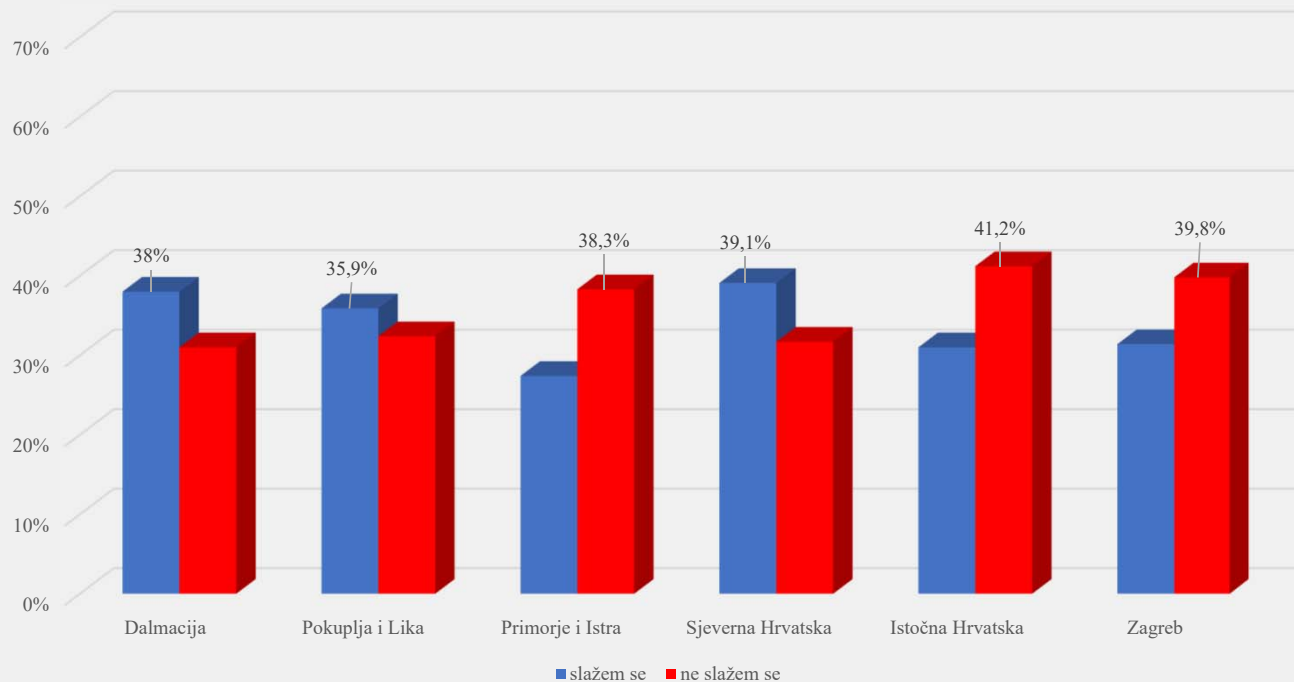

Kod polovice anketiranih javlja se uvjerenje kako bi žrtva trebala tražiti nadoknadu štete (49,9%), ispriku (37,5%) te oprostiti (27,9%) što je u skladu s podacima iz 2001. godine

Međutim, uspoređujući intenzitet slaganja s određenom tvrdnjom, podaci pokazuju značajan pad u odnosu na one koji bi tražili nadoknadu štete (24,1%) te ispriku (20,5%).

4.8. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

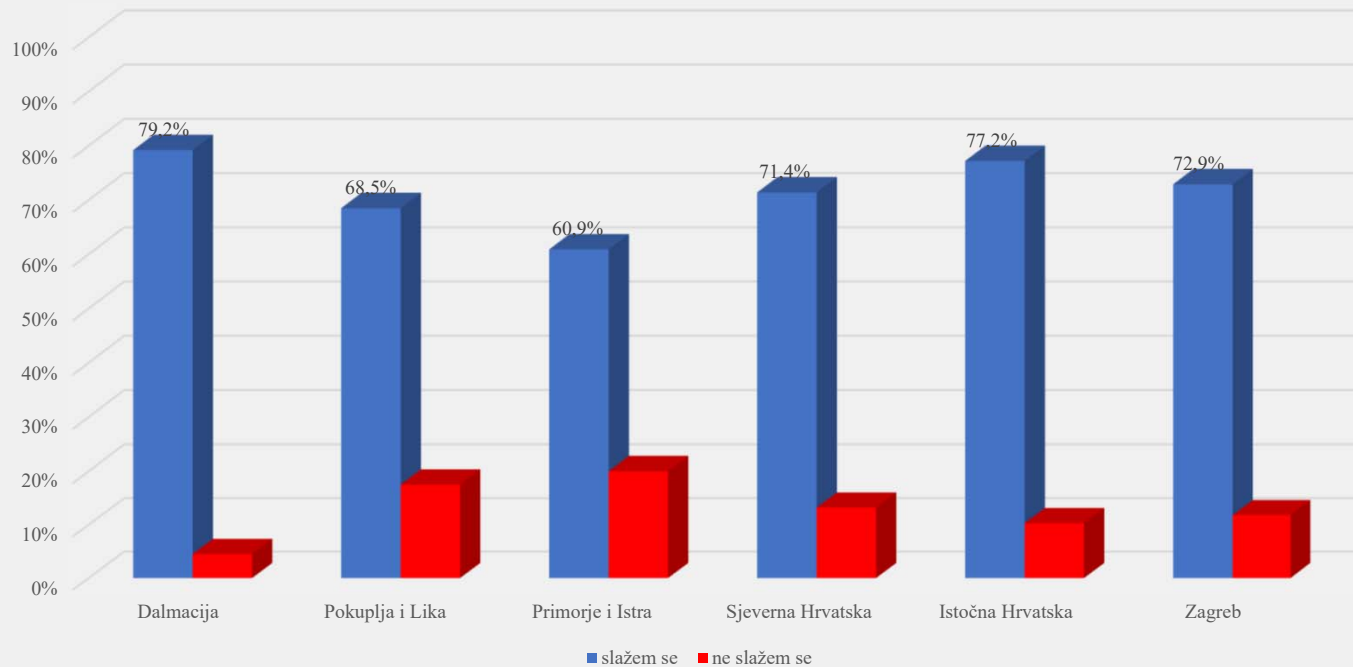
Ono što je učinjeno ne može se oprostiti

S tvrdnjom da ono što je učinjeno u proteklom ratu se ne može oprostiti, slaže se 34,9% ispitanika što je pad u odnosu na podatke iz 2001. godine kada se s tom tvrdnjom složilo više od polovice ispitanika.

4.9. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

Do pomirenja će proteći još dosta vremena

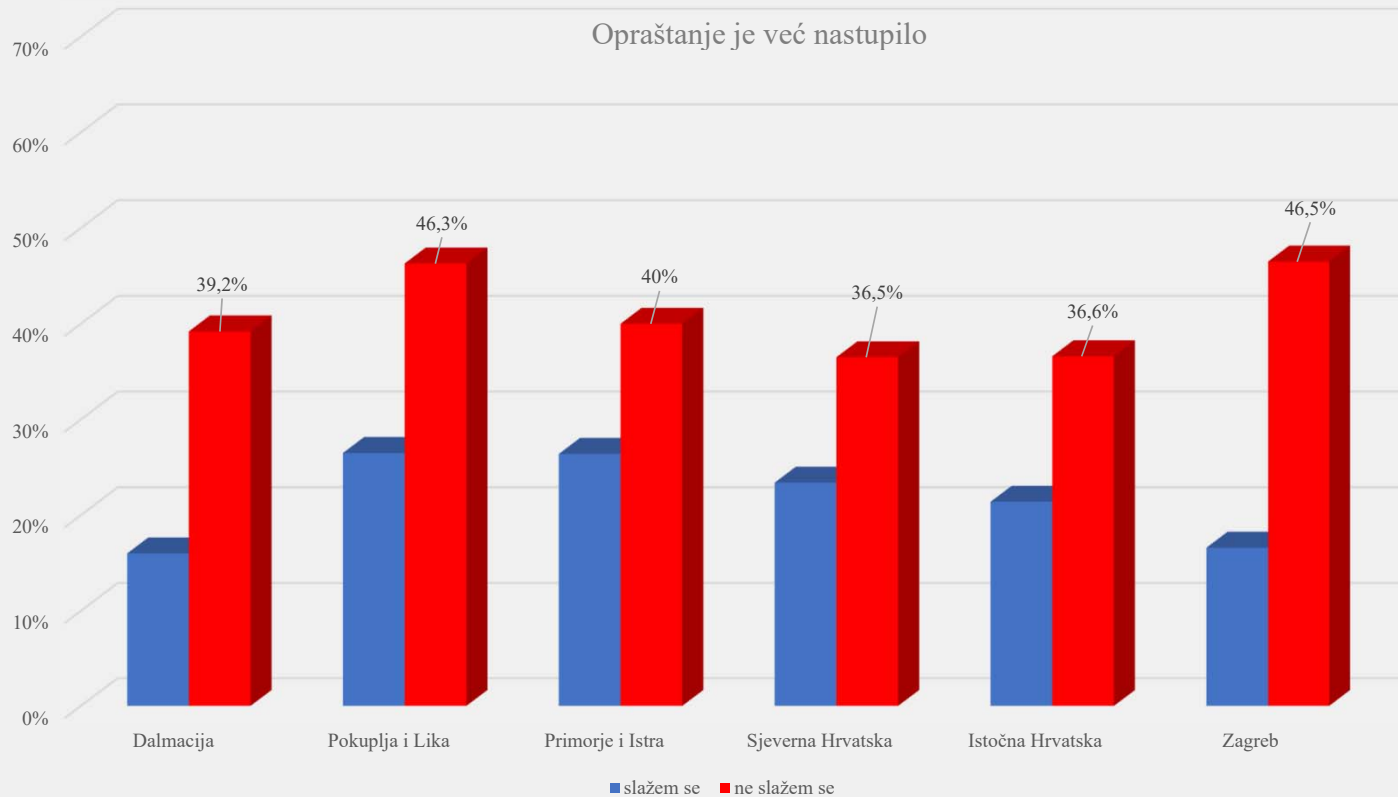

Više od većine građana drži da će do stvaranja pravih uvjeta za pomirenje proteći još dosta vremena (72,7%).

U odnosu na 2001. godinu takvo mišljenje ima tendenciju pada (razlika 14%).

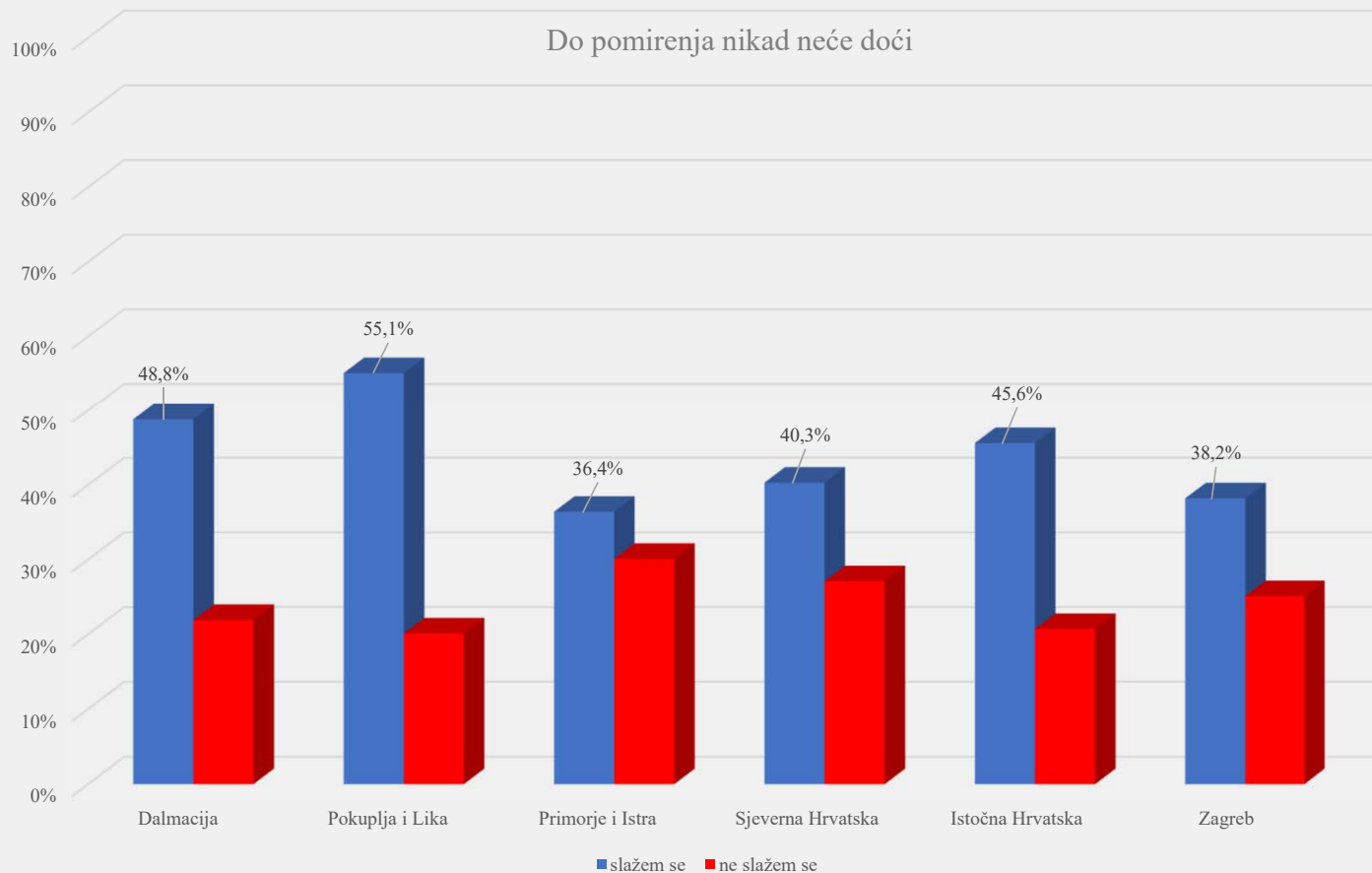

4.10. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

S tvrdnjom kako je opraštanje već nastupilo, na razini cijelog uzorka, slaže se 21,5% ispitanika. Takav podatak predstavlja pad u odnosu na rezultate iz 2001. godine kada se s ovom tvrdnjom složilo 38% stanovnika Hrvatske.

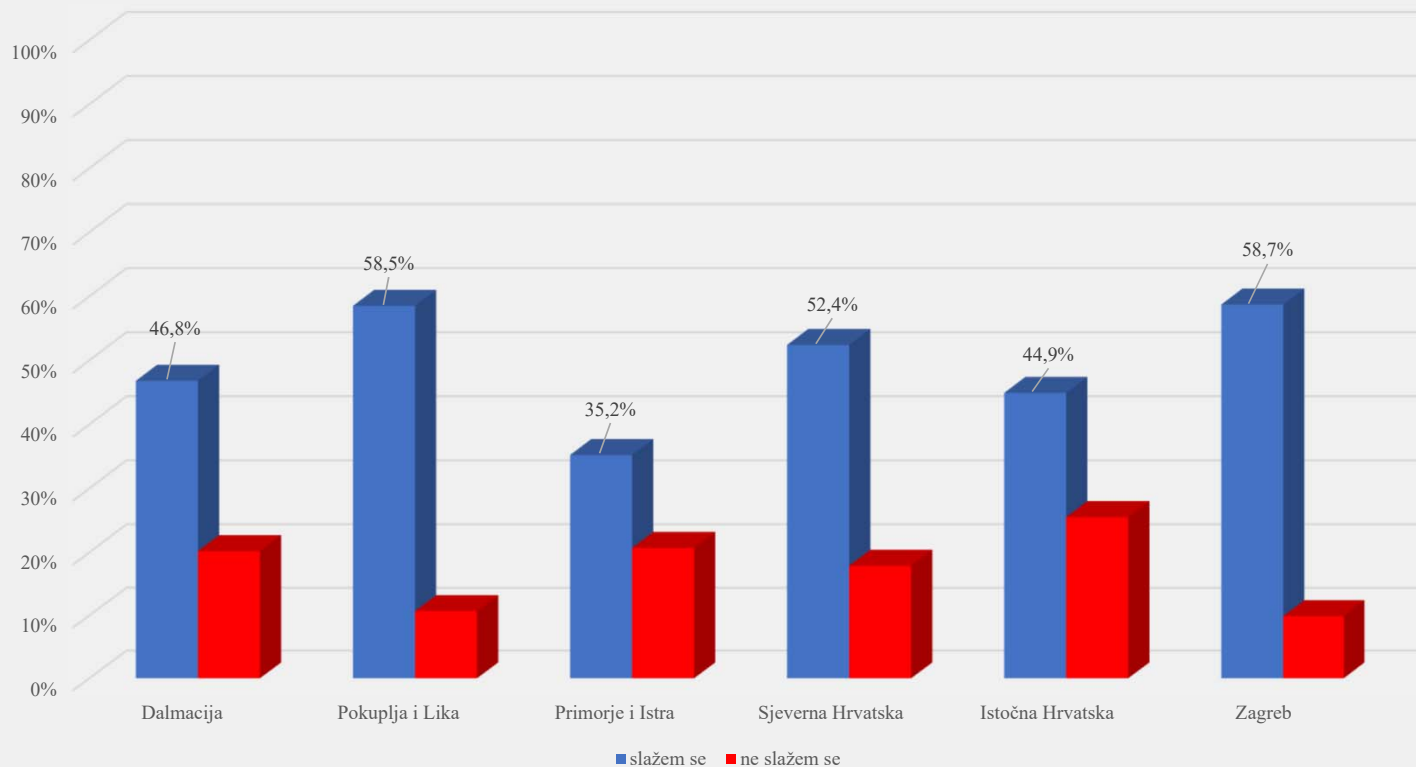
4.11. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

S tvrdnjom kako do pomirenja nikad neće doći slaže se 43,3% ispitanika. S obzirom na 2001. godinu ipak se radi o blagom padu.

4.12. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

Uvjeti i načini oprosta i pomirenja

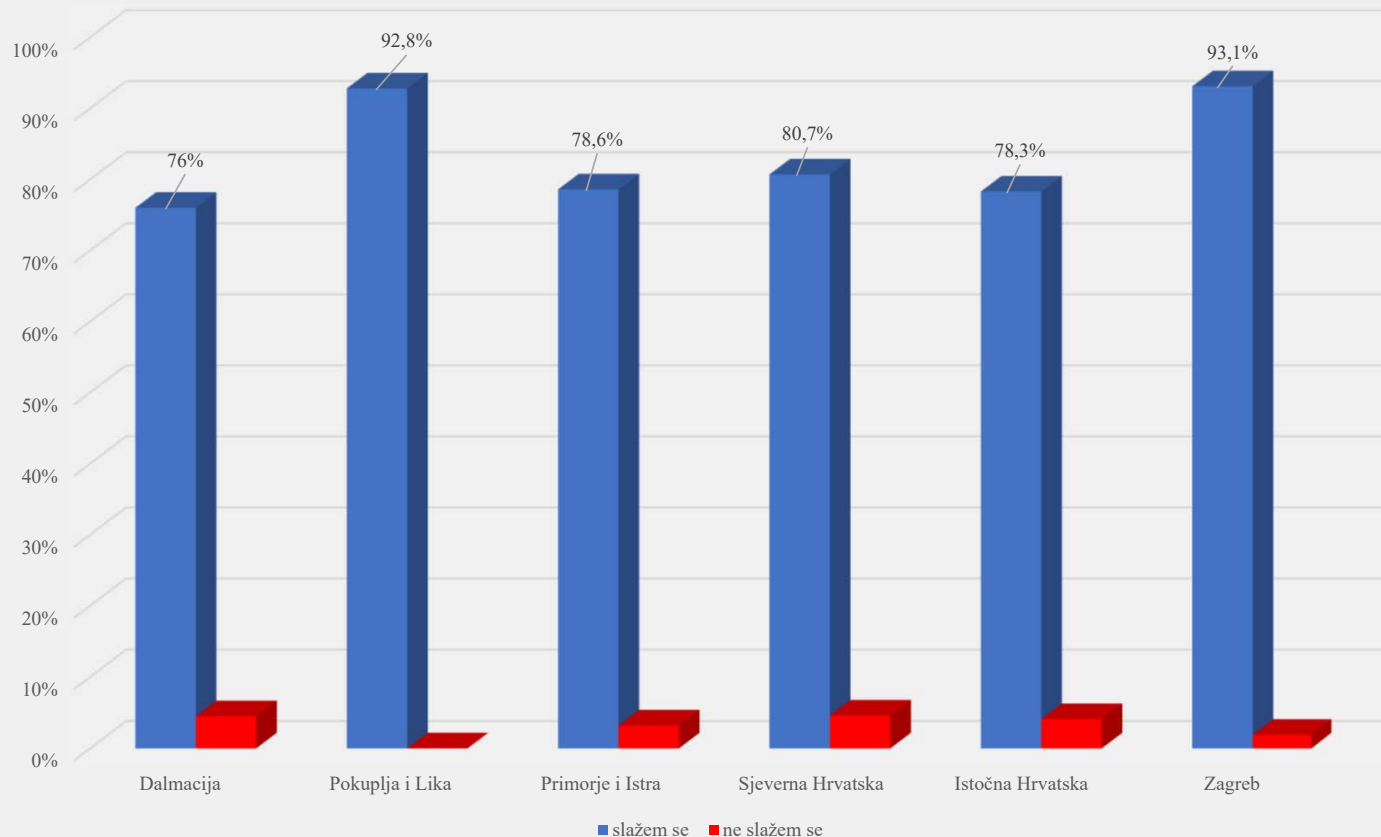

Od procesa koji bi mogli potaknuti opraštanje i pomirenje najčešće se spominje potreba za isprikom i priznavanjem pogreške

Sovom tvrdnjom se slaže 50%, dok ih je 32,4% ispitanika neodlučno. U usporedbi s rezultatima iz 2001. godine rezultati su ostali nepromijenjeni.

4.13. ODNOS PREMA RATNOM ZLOČINU

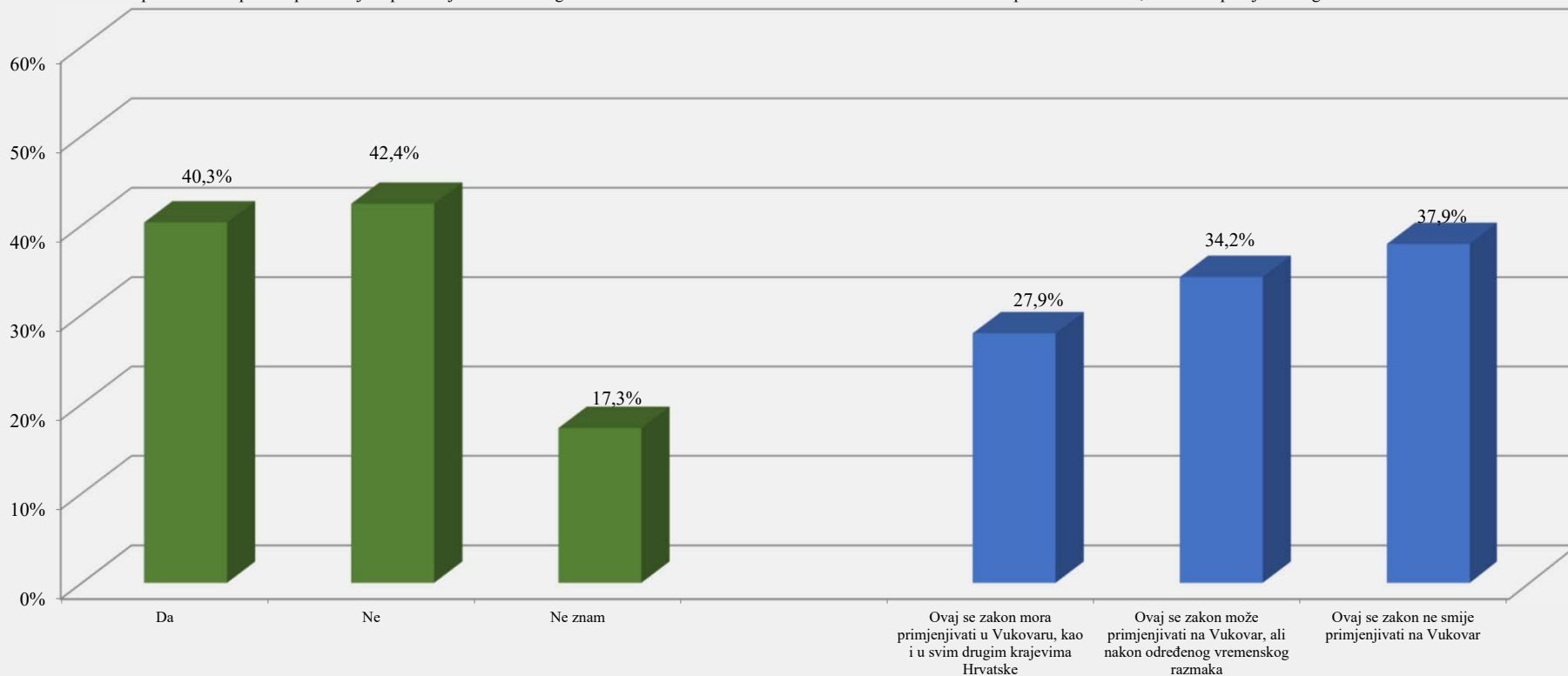
Uvjeti i načini oprosta i pomirenja

Još jedan od uvjeta i načina koji bi doprinijeli procesu oprosta i pomirenja jest potreba da se svi koji su činili zločine izvedu pred sud. S tom tvrdnjom slaže se 82,5% ispitanika. U usporedbi s podacima iz 2001. godine, podaci su ostali nepromijenjeni.

4.14. PRAVA NACIONALNIH MANJINA U HRVATSKOJ

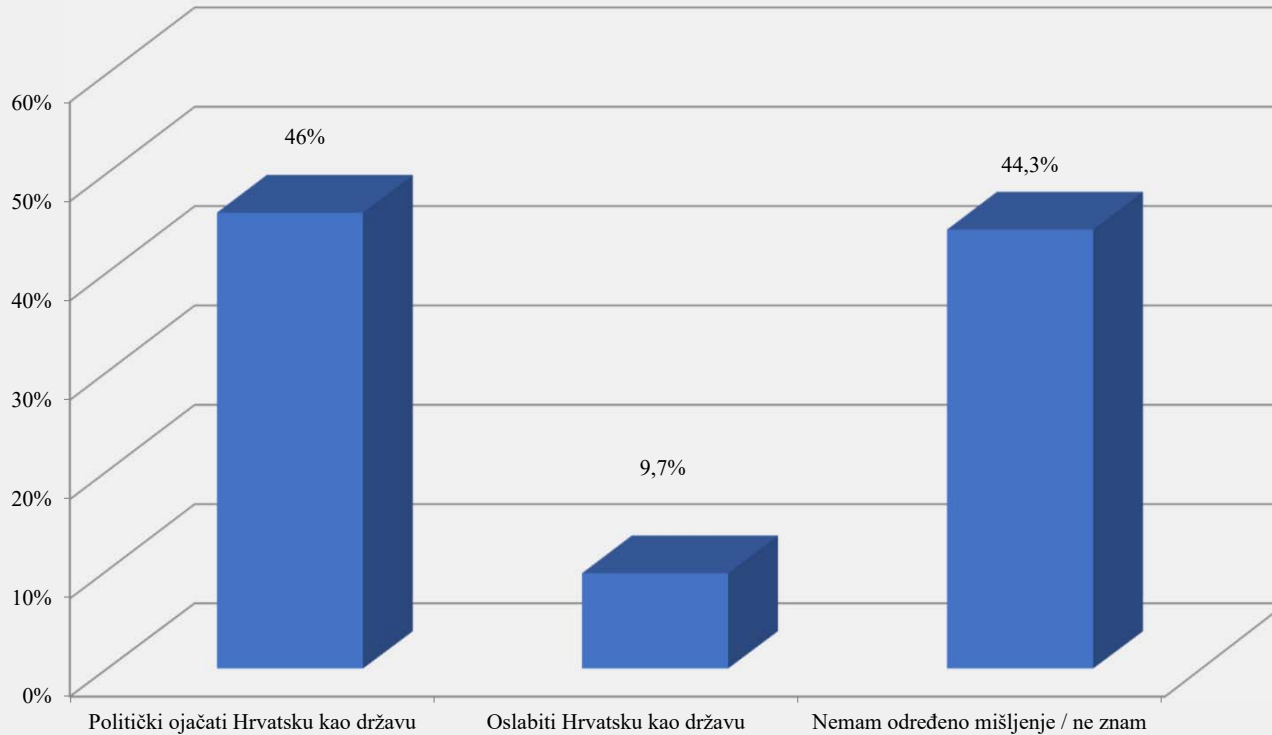
Prema Vašem mišljenju javno isticanje srpskog jezika, ćiriličnog pisma te srpske kulture općenito predstavlja nepoštivanje Domovinskog rata?

Nacionalne manjine u Hrvatskoj imaju zakonsko pravo na korištenje vlastitog pisma i jezika u krajevima gdje čine većinu ili gdje ih je značajniji broj. Prema Vašem mišljenju treba li Vukovar, zbog specifičnih ratnih i poratnih okolnosti, izuzeti od primjene ovog zakona?

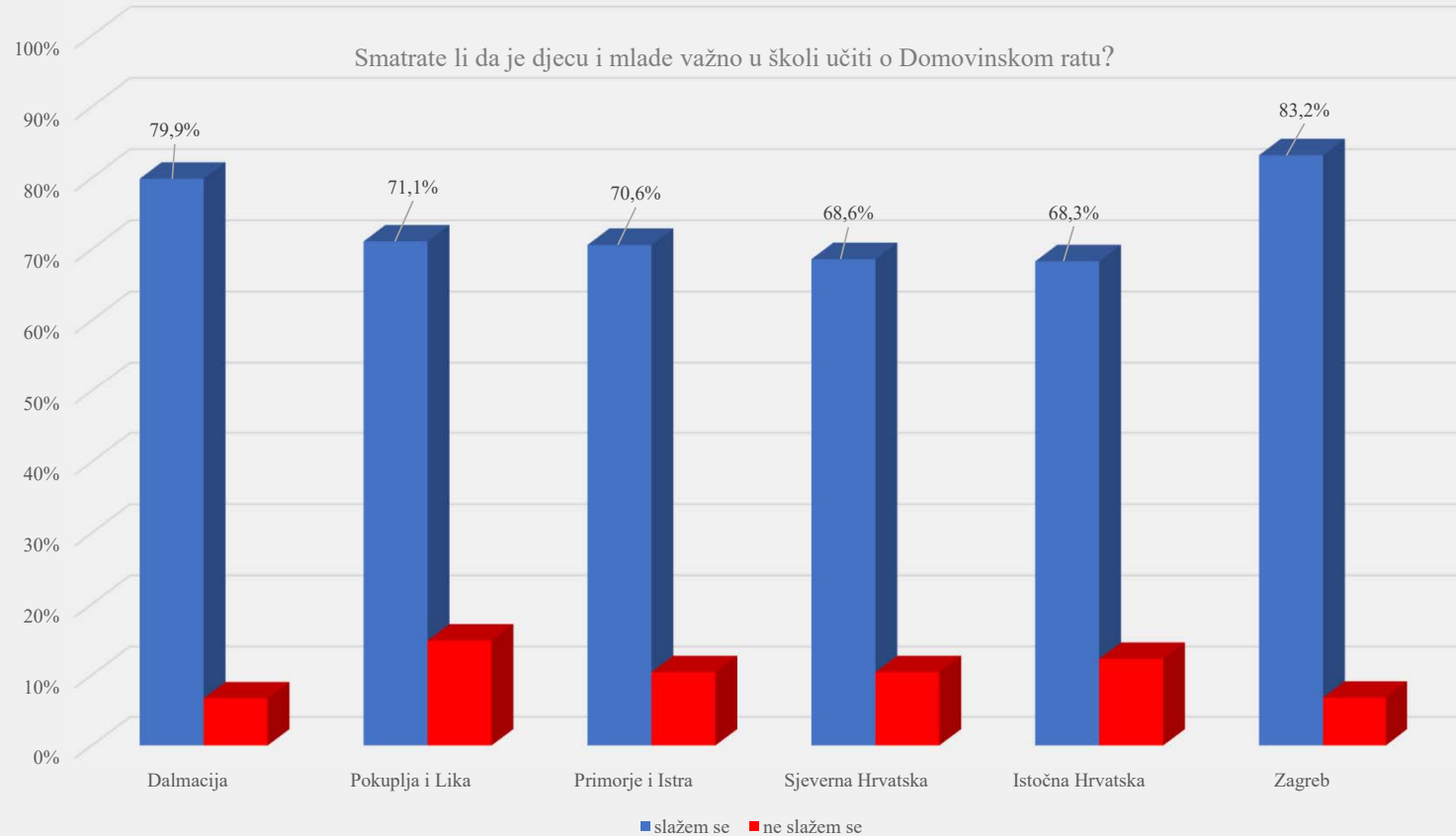
5.5. OPROST I POMIRENJE HRVATA I SRBA

Kako će proces oprosta i pomirenja utjecati na Hrvatsku kao državu?

Na pitanje „na koji način će oprost i pomirenje Hrvata i Srba utjecati na Hrvatsku kao državu” 46% ispitanika složilo se s tvrdnjom da će politički ojačati Hrvatsku kao državu (46%) dok je 44,3% ispitanika neodlučno.

6.2. ULOGA ŠKOLSTVA

Da je djecu i mlade važno u školi učiti o Domovinskom ratu smatra 73,3% ispitanika.

6.3. DOPRINOS POJEDINIH DRUŠTVENIH AKTERA PODJELAMA MEĐU DRUŠTVENIM SKUPINAMA

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama među hrvatskim regijama?	
Akter	(%)
Mediji	78,2
HDZ	75,6
Srpske političke stranke	69,4
Braniteljske udruge	63,3
Udruge desnog spektra	60,7
SDP	59,1
Katolička crkva	58

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između „ustaša i partizana“	
Akter	(%)
HDZ	78,6
Mediji	77,8
Srpske političke stranke	73,4
Braniteljske udruge	71,8
Udruge desnog spektra	64,3
SDP	62,9
Katolička crkva	62,7

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između „jugonostalgičara i pravih Hrvata“	
Akter	(%)
HDZ	77,6
Mediji	75,6
Srpske političke stranke	74
Braniteljske udruge	69,4
Udruge desnog spektra	64
SDP	62,4
Katolička crkva	62,2

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između „branitelja i ostalih građana Hrvatske“	
Akter	(%)
Mediji	75,9
HDZ	75,5
Srpske političke stranke	71,3
Braniteljske udruge	70,5
Udruge desnog spektra	62,5
Katolička crkva	59,6
Braniteljske udruge	59,1

6.3. DOPRINOS POJEDINIH DRUŠTVENIH AKTERA PODJELAMA MEĐU DRUŠTVENIM SKUPINAMA

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između Zagreba i ostatka Hrvatske?	
Akter	(%)
Mediji	79,9%
HDZ	74,5%
Srpske političke stranke u Hrvatskoj	70,7%
Braniteljske udruge	63,1%
Udruge desnog spektra	59,9%
SDP	57,1%
Katolička Crkva	57,1%

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između Hrvata iz Hrvatske i Hrvata iz BIH?	
Akter	(%)
Mediji	76,1%
HDZ	73,4%
Srpske političke stranke u Hrvatskoj	69,5%
Braniteljske udruge	63,7%
Udruge desnog spektra	59,3%
SDP	58,7%
Katolička Crkva	57,3%

Smatrate li da pojedini akteri doprinose podjelama između Hrvata iz Hrvatske i Hrvata izvan Domovine	
Akter	(%)
HDZ	71,8%
Mediji	70,8%
Srpske političke stranke u Hrvatskoj	67,7%
Braniteljske udruge	63,2%
Udruge desnog spektra	58,9%
SDP	57%
Katolička Crkva	55,8%

ZAKLJUČCI

47,5% ispitanika navelo je kako je njihovo mjesto stradalo tijekom ratnih razaranja

U oružanim postrojbama sudjelovalo je 18,2% ispitanika u razdoblju od više od godinu dana (6,2%)

12,9% ispitanika navelo je kako im je u ratu oštećen stan/kuća te 17,2% ispitanika navelo je isto za materijalna dobra

50% ispitanika i dalje ne iskazuje niti slaganje niti neslaganje s ponuđenim tvrdnjama o valorizaciji rata

67,4% ispitanika smatra da je agresivna srpska politika isključivi krivac za rat, međutim ovaj podatak predstavlja smanjenje za 25% u odnosu na 2001. godinu

ZAKLJUČCI

Više od polovice ispitanika i dalje se slaže da je hrvatski narod u cjelini žrtva ratnih razaranja, dok je u odnosu na srpski narod došlo do pada za 67% u odnosu na 2001. godinu

Pad je zabilježen i u odnosu na prava veterana i invalida Domovinskog rata, te 33,1% ispitanika smatra da su njihova prava prevelika

41,1% ispitanika podržava povratak iseljenih Srba što je blagi porast u odnosu na rezultate iz 2001. godine, no i dalje 53,3% ispitanika nije sigurno protivi li se ili ne protivi njihovom povratku

ZAKLJUČCI

Kao i 2001. godine većina ispitanika smatra da žrtva u odnosu prema proživljenim događajima treba oprostiti, ali ne i zaboraviti (69,5%)

Da će do uvjeta za pomirenja proteći još dosta vremena slaže se 72,7% ispitanika (s tendencijom pada u odnosu na 2001. godinu)

Da do pomirenja neće nikad doći slaže se 43,3% ispitanika te se u odnosu na 2001. godinu također radi o blagom padu

68% ispitanika i dalje smatra da čovjek nije dovoljno oprezan kada je pitanje povjerenje u druge ljude

Kad je riječ o etičkoj udaljenosti, rezultati su pokazali slične podatke u odnosu na 2001. godine gdje tek 22,5% ispitanika iskazuje spremnost na suživot sa Srbima ili Crnogorcima (21,9%)

ZAKLJUČCI

Da Hrvatska treba poduprijeti priključenje Srbije EU slaže se 38,1% ispitanika dok se s istom tvrdnjom za BiH slaže 59% ispitanika

Školstvo je prepoznato kao važan promotor procesa oprosta i pomirenja, s čime se složilo 73,3% ispitanika

Općenito, razlike su ponajprije prepoznate u odnosu na regije i ugroženost mjesta u kojem ispitanici žive što oblikuje njihove sadašnje stavove i mišljenja